

IVU 1846/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSR del. Andrzej Kurzych

Protokolant stażysta Bernadeta Rybicka

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2018 r. w Toruniu

sprawy **S. Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o ustalenie nieistnienia ubezpieczeń społecznych

na skutek odwołania od decyzji z dnia 23 października 2017 r., nr (...)

oddala odwołanie.

/-/SSR del. Andrzej Kurzych

IV U 1846/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 października 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że S. Z. w okresie od dnia 6 lutego 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. podlegała ustawodawstwu polskiemu.

S. Z. odwołała się od powyższej decyzji domagając się uznania, że w spornym okresie była pracownikiem firmy angielskiej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał swe dotychczasowe stanowisko i wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona S. Z. w okresie od 1 czerwca 2009 r. do 11 stycznia 2016 r. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą, której przedmiotem była „praktyka pielęgniarek i położonych”.

Dowód: - wydruk z CEIGD – k. 199 akt ZUS p. 1,

W dniu 29 lipca 2016 r. ubezpieczona złożyła do ZUS pismo w sprawie ustalenia ustawodawstwa właściwego na podstawie art. 13 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu i Rady (WE) Nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek na terenie Polski i wykonywaniem pracy najemnej w okresie od 6 lutego 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. na terenie Wielkiej Brytanii na rzecz firmy (...) and (...).

Do wniosku dołączono umowę o pracę, druk P 60, druk P 45 oraz potwierdzenia wypłaty wynagrodzenia za okres od 02/2014 r. do 12/2015 r.

Dowód: - wniosek z załącznikami – k. 1-198, 200-209 akt ZUS p. 1,

Organ rentowy pismem z dnia 22 sierpnia 2016 r. wystąpił do ubezpieczonej o przedłożenie dodatkowych informacji i dowodów potwierdzających jej aktywność zawodową na terenie Wielkiej Brytanii tj. dokumentu potwierdzającego numer brytyjskiego ubezpieczenia, dowodów na zamieszkiwanie na terenie Wielkiej Brytanii tj. kopii umowy dzierżawy lub najmu, kopii rachunków za usługi komunalne, dowodów potwierdzających podróżowanie między Wielką Brytanią a Polską, schematu czasu pracy.

Dowód: - pismo ZUS z 22.08.2016 r. – k. 211 akt ZUS p. 1,

W odpowiedzi z dnia 27 września 2016 r. ubezpieczona wskazała, że prowadziła jednoosobową działalność gospodarczą pod firmą Usługi (...) i że od 1 lutego 2014 r. miała podpisaną umowę o pracę z (...)and (...), która od 1 września 2014 r. stała się częścią firmy (...) LTD z siedzibą w Wielkiej Brytanii. Prace tę wykonywała przez Internet za pomocą łącza (...) i polegała ona na wykonywaniu zleconych zadań i bieżącej administracji komercyjnej sieci (...). Pracowała w wymiarze 17 godz. tygodniowo. Ponadto wyjaśniła, że nie mieszkała na terenie Wielkiej Brytanii.

Dowód: - pismo ubezpieczonej z 27.09.2016 r. – k. 223-227 akt ZUS p. 1,

Dodatkowo organ rentowy w dniu 23 sierpnia 2016 r. wystąpił z wnioskiem na formularzu E001 do brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej (...) o potwierdzenie faktu zgłoszenia ubezpieczonej do ubezpieczeń na terenie Wielkiej Brytanii z tytułu przedstawionej umowy. Skierował też wniosek do Urzędu Skarbowego w G. w celu pozyskania informacji o uzyskanych dochodach za lata 2014- 2015.

W odpowiedzi - pismem z dnia 18 października 2016 r. - (...) przekazała, iż w brytyjskim systemie komputerowym nie ma danych odnośnie S. Z., ponieważ nie ma ona stałego numeru ubezpieczenia, który jest jednym z najważniejszych, jaki powinna posiadać osoba mieszkająca i pracująca na terenie Wielkiej Brytanii.

Dowód: - wniosek z 23.08.2016 r. – k. 212-220 akt ZUS p. 1,

- pismo (...) z 18.10.2016 r. wraz z tłumaczeniem – k. 261-263 akt ZUS p. 1,

W piśmie z dnia 23 września 2016 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w G. wskazał, iż ubezpieczona w latach 2014-2015 nie wykazywała dochodów uzyskanych za granicą.

Dowód: - pismo US w G. z 23.09.2016 r. – k. 217 akt ZUS p. 1,

Organ rentowy pismem z dnia 8 grudnia 2016 r. ustalił wobec S. Z. tymczasowe ustawodawstwo polskie jako właściwe w zakresie ubezpieczeń społecznych w okresie od 6 lutego 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. na podstawie art. 11 ust. 3a Rozporządzenia Parlamentu i Rady nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

O przedmiotowym ustaleniu organ rentowy poinformował brytyjską instytucję ubezpieczeniową, która potwierdziła odbiór pisma w dniu 21 grudnia 2016 r. i nie złożyła zażalenia do tak ustalonego ustawodawstwa.

Dowód: - pismo ZUS z 8.12.2016 r. – k. 274-277 akt ZUS p. 1,

- pismo Poczty Polskiej z załącznikiem – k. 269-273 akt ZUS p. 1,

W dniu 27 grudnia 2016 r. i w dniu 11 stycznia 2017 r. organ rentowy otrzymał od ubezpieczonej pisma informujące, iż nie zgadza się ona z decyzją ZUS z 8 grudnia 2016 r. oraz że wystosowała pismo do (...) o wyjaśnienie kwestii jej ubezpieczenia w Wielkiej Brytanii.

Dowód: - pisma ubezpieczonej z 21.12.2016 r. – k. 287, 291 akt ZUS p. 1,

Instytucja brytyjska (...), za pośrednictwem ZUS w piśmie z dnia 16 marca 2017 r. w celu pozyskania szczegółowych wyjaśnień, zobowiązała S. Z. do udzielenia odpowiedzi na zadane pytania dotyczące zatrudnienia na terenie Wielkiej Brytanii oraz wypełnienia formularza CA8421.

Dowód: - pisma (...) z 16.03.2017 r. wraz z tłumaczeniami – k. 299-305, 313-333 akt ZUS p. 1,

Na ww. pismo S. Z. w dniu 26 maja 2017 r. udzieliła odpowiedzi i poprosiła o przekazanie wyjaśnień do (...). Organ rentowy przesłał do (...) przedłożony przez ubezpieczoną dokument celem dokonania ostatecznej weryfikacji.

Dowód: - pismo ZUS z 26.05.2017 r.– k. 357 akt ZUS p. 1,

- pismo ubezpieczonej – k. 358-367 akt ZUS p. 1,

Ponadto w piśmie z dnia 17.03.2017 r. (...) poinformował, iż ubezpieczona nie posiada żadnego numeru ubezpieczenia społecznego ani konta ubezpieczenia w brytyjskim systemie ubezpieczeń. Według ich oceny - odwołująca się - nie była fizycznie obecna w Zjednoczonym Królestwie i nie wykonywała pracy jako pracownik najemny. Ponadto (...) przekazała organowi rentowemu dokonane ustalenia z których wynika, iż firmy wskazane przez S. Z. podczas trwania domniemanego zatrudnienia w okresie od 6 lutego 2014 r. do 31 grudnia 2015 r., tj. (...) oraz (...) LTD to firmy wirtualne związane z optymalizacją kosztów ubezpieczenia w stosunku do osób prowadzących działalność gospodarczą na terenie Polski, które nie dostarczyły żadnych dowodów wskazujących na obecność fizyczną swoich rzekomych pracowników. Ponadto K. K. działający pod nazwą firmy (...) potwierdził, że działa za pomocą Polaków, którzy prowadzą własne firmy w Polsce a chcą posiadać brytyjski adres ze względu na lepsze ubezpieczenia socjalne i prawo podatkowe - dostarcza im wirtualnych adresów oraz, że żadna z osób, którym załatwiał adresy nigdy nie przybyła do Wielkiej Brytanii.

Dowód: - pismo (...) z 17.03.2017 r. wraz z tłumaczeniami – k. 306-309, 335-341 akt ZUS p. 1,

W wyniku ostatecznej weryfikacji brytyjska instytucja pismem z dnia 11 września 2017 r. poinformowała, iż podtrzymuje swoje stanowisko zawarte w piśmie z dnia 17 marca 2017 r. i nadal potwierdza, iż S. Z. nie była obecna fizycznie i nie wykonywała pracy najemnej na terenie Wielkiej Brytanii.

Dowód: - pismo (...) z 11.09.2017 r. wraz z tłumaczeniem – k. 2-3, 8-8v akt ZUS p. 2,

W dniu 23 października 2017 r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Dowód: - decyzja ZUS z 23.10.2017 r. – k. 279-283 akt ZUS p. 1,

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny nie był przedmiotem sporu między stronami i został ustalony w oparciu o dowody z dokumentów zgromadzone w aktach sądowych oraz aktach organu rentowego.

Sąd uznał za wiarygodne wszystkie dowody z dokumentów, gdyż były pełne, jasne i rzeczowe, a żadna ze stron nie kwestionowała ich miarodajności.

Zgodnie z art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166 z 30.4.2004, s. 1 ze zm.) osoba wykonująca w państwie członkowskim pracę najemną lub na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego państwa. Z kolei art. 13 ww. rozporządzenia reguluje sytuację osób wykonujących pracę najemną i/lub działalność na własny rachunek w dwóch lub więcej państwach członkowskich.

Z kolei stosownie do art. 16 ust. 1 rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) Nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 284/1 z 30.10.2009 ze zm.) osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucje wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego w którym ma miejsce zamieszkania.

Natomiast według procedury zawartej w art. 16 ust. 2 rozporządzenia 987/2009, wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego i art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenia mają charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego w którym wykonywana jest praca o swoim tymczasowym określeniu.

Na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia 987/2009 osoby, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe, zobowiązane są do przekazania instytucji właściwej informacji, dokumentów lub dowodów niezbędnych do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa.

Zgodnie z art. 20 rozporządzenia 987/2009 odpowiednie instytucje przekazują instytucji właściwej państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie do danej osoby zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia podstawowego, informacje niezbędne do ustalenia dnia, od którego ustawodawstwo to ma zastosowanie, oraz składek, jakie osoba ta i jej pracodawca(-y) zobowiązani są zapłacić na podstawie tego ustawodawstwa, a instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo staje się ustawodawstwem mającym zastosowanie do danej osoby zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia podstawowego, informuje o dniu, od którego rozpoczyna się stosowanie tego ustawodawstwa, instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, którego ustawodawstwu ostatnio podlegała ta osoba.

Zgodnie z treścią przepisów art. 6 ust. 1 punkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r., nr 1778 ze zm., dalej jako ustawa systemowa) osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (z zastrzeżeniem przepisów art. 8 i 9 tej ustawy) podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu.

Stosownie do brzmienia przepisu punktu 4 art. 13 ustawy systemowej obowiązek ubezpieczeniowy osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego i wypadkowego istnieje od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Jeżeli chodzi o ustalenie zakresu kontroli sądowej w sprawach dot. koordynacji, to powinno być ono dokonane przez przyzmat art. 16 rozporządzenia nr 987/2009 w związku z art. 13 rozporządzenia nr 883/2004, czyli tylko w zakresie, czy organ wydający decyzję koordynacyjną zachował unijną procedurę przewidzianą w przytoczonych wyżej przepisach (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2016 r., I UZ 24/16 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12, OSNP 2014/3/47).

Stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie rozporządzenia nr 883/2004 dokonują bowiem organy właściwe do stosowania tego prawa. Oznacza to, że polski organ rentowy (jako instytucja właściwa według miejsca zamieszkania wnioskodawcy) nie ma kompetencji do oceny spełnienia warunków objęcia wnioskodawcy ubezpieczeniem społecznym w innym państwie członkowskim z tytułu wykonywania tam pracy najemnej. Z powyższego wynika, że do organu rentowego, jak również do sądu polskiego, należy przede wszystkim ustalenie, czy osoba uprawniona podlega ubezpieczeniu społecznemu w danym państwie członkowskim, a nie ustalenie, czy ważnym jest stosunek prawny będący podstawą objęcia jej ubezpieczeniem społecznym w tym państwie. Jeżeli organ rentowy powożmie

wątpliwości co do ważności stosunku prawnego będącego podstawą objęcia tytułem ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim w ramach postępowania w przedmiocie ustalenia ustawodawstwa właściwego, to nie może samodzielnie przesądzać tej kwestii (por. K. Ślebzak, Podleganie ubezpieczeniu społecznemu w przypadku jednoczesnego wykonywania pracy i prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium przynajmniej dwóch państw członkowskich UE, Praca i Zabezpieczenie Społeczne 2013 nr 11, s. 33).

Pogląd ten Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela w całej rozciągłości. Dlatego też Sąd nie badał okoliczności związanych z wykonywaniem umów o pracę zawartą przez ubezpieczoną z (...)and (...), a jedynie czy ZUS wydając decyzję koordynacyjną zachował unijne procedury.

W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że organ rentowy przeprowadził bardzo staranne postępowanie, ustalając ustawodawstwo tymczasowe, dając ubezpieczonej możliwość przedstawienia swojego stanowiska i złożenia wyjaśnień, a także konsultował sprawę z brytyjską instytucją ubezpieczeniową, wyjaśniając wszelkie wątpliwości narosłe w toku sprawy i w konsekwencji nie naruszył unijnej procedury przewidzianej w przytoczonych wyżej przepisach. Począwszy od pisma z 11 września 2017 r. kwestia podlegania przez ubezpieczoną ustawodawstwu brytyjskiemu została jednoznacznie rozstrzygnięta. Brytyjska instytucja ubezpieczeniowa poinformowała w nim, że przeanalizowała wszystkie wątpliwości zgłoszone przez ubezpieczoną i na tej podstawie stwierdziła brak podstaw do zmiany decyzji z 17 marca 2017 r. Oznaczało to jednocześnie, że instytucja ta nie zgłasza żadnych zastrzeżeń do ustalenia wobec ubezpieczonej ustawodawstwa polskiego. W tym stanie rzeczy organ rentowy trafnie uznał, że doszło do definitywnego zakończenia procedury koordynacyjnej, co uprawniało do wydania zaskarżonej decyzji.

Na marginesie warto zauważyć, że nie sposób dać wiary ubezpieczonej, że ta faktycznie świadczyła pracę na rzecz brytyjskiej firmy, gdyż trudno z taką uznać okazjonalne uruchamianie programu komputerowego za pośrednictwem Internetu.

Reasumując, ubezpieczona w okresie od dnia 6 lutego 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. nie podlegała ustawodawstwu brytyjskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, a zatem ciążył na niej, płynący ex lege, stosowanie do cytowanych przepisów ustawy systemowej, obowiązek ubezpieczeniowy z tytułu prowadzenia na terenie Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej, co organ rentowy słusznie stwierdził w kwestionowanym rozstrzygnięciu.

Sąd Okręgowy poczyniwszy powyższe ustalenia i rozważania doszedł do przekonania, że zaskarżona decyzja była w pełni prawidłowa, w związku z czym, działając na podstawie przepisów art. 477¹⁴kpc, oddalił odwołanie ubezpieczonej.

SSR (del.) Andrzej Kurzych